

Teze vojenské strategie České republiky

*Motto: V zásadě vzato, je to totéž, velíme-li
velkým počtům nebo jen několika lidem,
záleží jen na částech a na počtu.*

Sun Tsu: Válečné umění

Změny, kterými dnes prochází Česká republika, se podstatně dotýkají všech oblastí života armády. Jednou z důležitých, ale dříve opomíjených oblastí je problematika vojenské strategie.

Dlouhá léta jsme vlastní vojenskou strategií „nepotřebovali“. Vždy jsme měli někoho, kdo nám v této oblasti stanovil, jak máme postupovat. Spojenci, to byl náš dlouholetý osud. V období první republiky, přestože byla vypracována řada zákonů v oblasti obrany státu, vojenská strategie nebyla formulována. „Opírali“ jsme se o Francii a Malou dohodu. V poválečných letech, hlavně po vzniku Varšavské smlouvy, jsme zase „respektovali“ její vojenskou strategii.

Po roce 1989 byla sice zpracována Komplexní strategie obrany ČSFR, ale její projednání skončilo na úrovni Rady obrany státu. Rozdělením státu pak svou platnost ztratila úplně.

Příprava základních tezí

Začíná se tvořit nová vojenská strategie - vojenská strategie České republiky. Při její tvorbě jsme vycházeli z definice, že:

„Vojenská strategie je souhrnem vojenských cílů, koncepcí a vojenské síly k dosažení či podpoře cílů politiky národní bezpečnosti. Je to soustava poznatků a praktických opatření souvisejících s přípravou státu a jeho ozbrojených sil na válku. Na základě historických zkušeností, vojenskopolitické situace, ekonomických možností země, možných ohrožení, nových prostředků vedení války a názorů pravděpodobného protivníka zkoumá podmínky a charakter příští možné války, způsoby její přípravy a vedení. Stanoví zásady výstavby ozbrojených sil, jejich strategického použití a všestranného zabezpečení, jakož i způsoby řízení státu a ozbrojených sil za války.“

V době přípravy tezí vojenské strategie ČR jsme museli brát v úvahu, že **nebyla** v dostatečné míře rozpracována **legislativa**. Tedy tak, aby na jejím základě mohla být vojenská strategie vytvářena. Vycházeli jsme v zásadě z preambule Ústavy České republiky „... budovat, chránit a rozvíjet Českou republiku v duchu nedotknutelných hodnot, lidské důstojnosti a svobody“ a z existence konsenzu

širokého politického spektra států v otázce obrany republiky a odhodlání většiny občanů bránit Českou republiku.

Jednou z podmínek, kterou jsme si při vytváření vojenské strategie vytýčili, byl fakt, že **strategie musí postihovat širší rámec bezpečnosti státu**. Ministerstvo obrany a Armáda ČR společně s ostatními prvky systému národní bezpečnosti musí uskutečňovat aktivní podporu **národních zájmů** a cílů AČR. Při vytváření obsahu národních zájmů jsme vycházeli ze všeobecného chápání, že **národní zájmy předpokládají**:

- existenci svobodné a nezávislé České republiky, zabezpečení její územní celistvosti a bezpečnosti obyvatel,
- vybudování demokratické společnosti a zabezpečení lidských práv, politických svobod a spokojeného života občanů; vnitřní politickou stabilitu,
- zdravé a prosperující hospodářství a jeho stabilitu,
- spolupráci při vytváření a udržování bezpečnosti ve světě a v Evropě,
- pevné mezinárodní vztahy, založené na vzájemném přátelství a výhodné spolupráci se všemi státy,
- integraci do hlavních evropských a transatlantických struktur.

Mezinárodněpolitická situace a ČR

Nová mezinárodní situace podstatnou mírou ovlivňuje vznikající vojenskou strategii. Ta vychází z **principů nevyměšování a mírové spolupráce** se sousedními státy a **orientace** na vyspělé demokratické státy Evropy a světa.

Nepovažujeme **žádný** stát za svého **nepřítele**, nemáme vůči žádnému státu **územní** ani jiné požadavky. **Nezahájíme** ozbrojenou činnost jako **první**. Jsme připraveni řešit **spory** především **mírovými prostředky**. Česká republika se v rámci evropské bezpečnosti zavazuje **dodržet limity** osob a zbraní stanovených příslušnými smlouvami. Nebude usilovat o získávání **zbraní hromadného ničení**, sama je nebude vyrábět a nepřipustí jejich rozmístění na území republiky.

V oblasti zahraniční politiky bude nutno dále rozvíjet snahu o začlenění ČR do integračních seskupení západoevropských států, rozšiřovat její aktivní podíl na vytváření systému kolektivní bezpečnosti a účast na mírových aktivitách OSN. Česká republika také **akceptuje** podmínky Partnerství pro mír s cílem stát se řádným členem NATO.

Nemůžeme se spoléhat jen na vnější bezpečnostní záruky. Náš stát musí být připraven k obraně své svrchovanosti a územní celistvosti vlastními silami, samozřejmě při využití všech mechanismů kolektivní bezpečnosti v Evropě.

Při tvorbě vojenské strategie jsme vycházeli z předpokládaného vývoje vojenskopolitického a vojenskostrategického prostředí. Lze konstatovat, že v politice ČR jsou vytvářeny podmínky pro její postupné začleňování do politických a ekonomických struktur Evropy.

Očekávaná bezpečnostní rizika

V současné době v Evropě nehrozí nebezpečí **globálního** nebo **regionálního** konfliktu, snížila se pravděpodobnost přímé vojenské agrese vůči České republice.

Za nejpravděpodobnější formu vojenského ohrožení můžeme předpokládat **lokální** konflikt s použitím konvenčních zbraní, s omezenými cíli a prostorovým ohraničením. Při **předvídání dalšího vývoje v oblasti bezpečnosti a přijetí preventivních opatření** vystupují do popředí hlavní charakteristické znaky vnějšího bezpečnostního prostředí jako jsou **nejasnost, nejistota a rychlost** s jakou může dojít ke změnám. Velkou úlohu ve vojenské strategii má **geopolitická poloha ČR ve středu Evropy, mezi dvěma strategickými směry.**

Za možné nejdůležitější **příčiny vzniku ozbrojeného konfliktu** můžeme považovat **růst politické a ekonomické nestability** v zemích bývalého Sovětského svazu a v dalších postkomunistických zemích, **zpochybnění existujících státních hranic** a v neposlední řadě **nacionální extremismus**. Je možné, že do regionálního konfliktu by mohly eskalovat i situace řešení OSN, NATO a ZEU.

Nejpravděpodobnější **nevojenská rizika** budou zřejmě masová **migrace** uprchlíků do ČR nebo přes její území a **průmyslové, živelné a ekologické havárie a katastrofy**. Výše uvedená bezpečnostní rizika vyžadují mít takovou armádu, která bude schopná **předcházet** nebezpečím války, pružně **reagovat** na vzniklou situaci a účinně **čelit** možným ohrožením.

Ve výstavbě armády ČR musíme nahradit dřívější kvantitativní ukazatele novou kvalitou.

Obsah, cíle a zásady

Na základě těchto kritérií může být stanoven **hlavní cíl Ministerstva obrany a Armády České republiky, kterým je všestranné zabezpečení ČR s důrazem na její životní a strategické zájmy, spojené s obranou suverenity, nezávislosti a územní celistvosti státu.**

Národní zájmy a cíle České republiky, limitující ekonomické možnosti, analýza možných rizik a ohrožení a obranný charakter armády tvoří základ úkolů MO a AČR:

- věrohodně **odrazovat** kohokoli od agrese,
- v případě napadení **bránit** suverenitu ČR,
- **zabezpečit** obranu a ochranu obyvatelstva, jeho majetku a objektů, důležitých pro fungování státu,
- **podporovat** vojenskopolitickou stabilitu a spolupráci v Evropě,
- **vytvářet** podmínky pro vstup České republiky do NATO, ZEU a dalších organizací,
- efektivně **využívat** zdroje určené pro obranu.

Vojenskostrategická koncepce použít AČR bude jednoznačná - aktivní obrana s cílem odrazit agresi. Vždy ale musíme mít na zřeteli faktory určující obsah vojenskostrategické koncepce, k nimž patří především:

- **Kolektivní bezpečnost**, která bude budovaná ve spolupráci AČR s armádami demokratických států zejména formou společných akcí. Bude jedním z prostředků k dosažení interoperability a vstupu ČR do NATO.

- **Kontrola zbrojení** se musí stát prostředkem snížení arzenálu zbraní v Evropě a zvýšení naší bezpečnosti.
- **Mobilizační systém** se schopností rychlé mobilizace sil a prostředků armády výběrovým způsobem nebo všeobecnou mobilizací a schopnost státu přejít na válečnou ekonomiku.
- **Odstrašení** jako jedna ze stěžejních zásad naší obranyschopnosti. Bude realizována tak, aby vytvořením obranné infrastruktury a z ní se odvíjejících činností byl protivník varován před uskutečněním agrese.
- **Připravenost AČR** bude prezentována její schopností vstoupit do ozbrojeného konfliktu a bránit republiku.
- **Pružnost** spočívající ve využití předem připravených obranných opatření, využití terénu a vedení aktivní, manévrové obrany.
- **Vedení války** s rozpracováním způsobů, forem a metod použití AČR v různých variantách zahájení a vedení ozbrojeného střetnutí.

Co je před námi

Ze zabezpečení úkolů souvisejících se zajištěním obrany ČR vyplývají požadavky na **koncepci výstavby AČR**, které bude nutno realizovat po dokončení probíhající reorganizace a redislokace AČR. Pro zachování její funkčnosti a akceschopnosti bude nezbytné řešit především tyto otázky:

- mírové počty AČR mít v rozsahu 0,6 - 0,75 % populace ČR, válečné počty mít 3-4 x vyšší,
- **dokončení změn** v personální struktuře armády,
- **zdokonalení systému** přípravy a výcviku vojsk tak, aby odpovídal předpokládaným potřebám použití AČR při obraně ČR,
- postupnou **modernizaci výzbroje** AČR zdokonalovat systémy řízení AČR, zvýšit její bojovou hodnotu, palebné možnosti a mobilnost s důrazem na interoperabilitu s armádami NATO,
- podle vyvíjející se bezpečnostní situace pružně **upravovat organizační struktury**,
- v dislokaci vojsk dosáhnout co nejvyššího stupně **stability**, změny provádět pouze ve zvlášť zdůvodněných případech.

Armáda by se měla, po provedení výše uvedených opatření, stát armádou **poloprofesiální, konvenční, moderní, vysoce funkční, připravenou k obraně ČR** se schopností podílet se na společných operacích mezinárodních sil.

Pro takto koncipovanou armádu je třeba připravit a zabezpečit zdroje.

Zabezpečení lidských a materiálních zdrojů

Lidské zdroje jsou objektivně dány stavem populace v ČR. Z kvantitativního hlediska potřeb obrany státu a předpokládaných počtů AČR jsou postačující.

Věcné zdroje jsou vytvářeny ekonomikou ČR. Pro obranu státu je nejdůležitější oblast zbrojní výroby. Velmi důležitý je rovněž již v míru připravovaný systém **hospodářské mobilizace** a zabezpečení **mobilizační infrastruktury** státního území. Důsledně sledovanou oblastí se musí stát **stav zásob** postavený na základě objektivního posouzení **potřeb obrany** a existujících **možností**.

Ve finančních zdrojích bude zřejmě přetrvávat rozpor mezi **potřebami** obrany a **možnostmi** jejich uspokojování. Systém plánování, programování a rozpočtování zajistí v AČR efektivní vynakládání prostředků a vyhledávání možných rezerv ve všech oblastech AČR.

Dosavadní **systém řízení obrany státu a velení AČR** bude postaven na zásadách, že za obranu ČR odpovídají v mezích svých kompetencí a pravomocí státní orgány. Velení vojskům AČR bude uskutečňovat Generální štáb v čele s NGŠ.

Pro zabezpečení všech činností v oblasti obrany státu bude nutno realizovat odpovídající **legislativní opatření**. Současně bude třeba připravit nové zákony v oblasti působnosti MO ČR a spolupracovat s ostatními státními orgány při tvorbě právních předpisů a výkonu státní správy.

Vojenská strategie ČR se začíná tvořit. Mnoho věcí, uvedených v tezech, se bude přehodnocovat, mnohé myšlenky se dále rozvinou. Máme ale před sebou jedinečnou šanci - **vytvořit zásady**, na kterých bude postavena obrana České republiky a kde bude jednoznačně stanoveno, že se budeme bránit.